

RVDIMEN- TORVM COSMOGRAPHICO- rum Ioan. Honteri Coronensis libri III. cum tabellis Geographicis elegantissimis.

De uariarum rerum nomenclaturis per classes, liber I.

TIGVRI APVD FROSCHO- uerum. Anno, M. D. XLVIII.

RVDIMENTORVM COS-
mographicorum Ioannis Honteri Co- ronensis Liber I.

Oelorũ partes, stellas cum flatibus, urbes,
Regnaq́; cum populis, sparsas & in æquore terras,
Montesq́; & fluuios, iunctisq́; animalia plantis:
Officia ac sectas uarias, operumq́; labores,
Morborumq́; simul species & nomina dicam.
Mundus in æthereum, qui desuper imminet orbi,
Inq́; elementorum duplicatur corpora primum.
Aethereus duplices sphærarum continet orbes,
Fixaq́; cum septem stellis errantibus astra.
Maiores cycli, qui mundum partibus æquis
Distribuunt, ut signifer æquatorq́; feruntur:
Quemq́; dies medius designat, & imus horizon,
Lacteus, ac duo qui ducuntur ab axe coluri.
Zodiacus primum bißenis undiq; signis
Conspicuus, tropicum attingens obliquus utrunq;,
A summo cancrum, capricornum cernit ab imo.
At qui signiferum rectus secat, inq́; priori
Lanigeri libræq́; gradu lucem æquat & umbras,
Aequator, media in mundi regione locatur.

Qui paribus ſpacijs occaſum cernit & ortum
Circulus, & gemino concurrit ſemper in axe:
Diſcernitq́; diem, uariatq́; meſembrinus orbem.
Hinc medium ſphæræ ſuperum diſtinguit ab imo
Alter, & is cœli primum terræq́; ſupremum
Coniungens, fertur (quia uiſum finit) horizon.
Lacteus hinc ſequitur candore notabilis ipſo,
Qui ſolus cœlo ſpectatur nocte ſereno,
Tranſuerſusq́; diu geminum prætermeat axem.
Mox bini ſubeunt, qui quattuor antè relatos,
Seq́; ſecant, gemino eoëuntes cardine mundi,
Tempora qui ſignant anni, cœlumq́; per aſtra,
Quattuor in partes diuiſum menſibus æquis.
Hinc alios numerant prædictis orbe minores,
Qui per inæquales diducunt ſidera partes.
Circulus ad boream complectitur Arcton, & intus
Sidera concludit liquidum fugientia pontum.
Alter ad æſtiui defixus ſidera Cancri,
Solſtitio longum cogit decedere Solem.
Tertius hunc ultra Brumalis nomine dictus,
Quo noctem tropico ſol porrigit in capricorno.
Vnus ab his ſupereſt extremo proximus axi,
Quem terris preſſum notius deſcribit horizon.
Hisq́; parallelis zonis tibi quinq; profundum

Diuiditur

Diuiditur cœlum,totidemq́; plagæ orbe premuntur,
Quarum quæ media est,uix est habitabilis æstu,
Nix tegit alta duas,totidem inter utranq; locatæ
Temperiem retinent mista cum frigore flamma.
Hanc nos incolimus,contraq́; antichthones illam.
Nec dubium antipodes multis consistere terræ
Partibus,ad centrum directis undiq; plantis.
Puncta duo cœlum in paruos ubi uoluitur orbes,
Constituêre polos,geminoq́; à cardine mundi
Per centrum terræ tenuis deducitur axis.
    Signifer hinc bissex obliquat sidera,quorum
Sex uidet ad boream,sex æquidialis ad austrum.
Terdenis gradibus signum distinguitur unum,
Bis tricena,gradus memoratur habere minuta.
Atqui signorum uaria est natura genusq;,
Mascula sunt,aries,gemini,leo,libra,sagitta,
Fusor aquæ,iunctumq́; simul sortita calorem.
At sibi fœmineam consciscunt frigida sortem,
Bos,cancer,uirgo,capricornus,scorpio,pisces.
Frigida sunt nocti,sed mascula sacra diei.
Ipsa quoq; his anni uariantur tempora signis,
Nanq; aries,taurus,gemini,sunt sidera ueris:
Aestatem cancer,leo trux cum uirgine complent,
Scorpius autumnum,& duplici cum lance sagitta:

Inde hyemem pisces, capricornus, aquarius addunt.
Restat adhuc eadem ternis proportio signis:
Ignea triplicitas aries, feruens leo, Chiron:
Terrea sed taurus, uirgo & capricornus habentur:
Aëream sortem chelæ, urniger atq; gemelli:
Scorpius appropriat, piscesq́; & cancer aquosam.
Deniq; cum uegetet communis corpora uirtus,
Singula membra tamen quoduis sibi uendicat astrum:
Quippe aries capiti, taurus ceruicibus hæret,
Brachia sub geminis censentur, pectora cancro.
Sorte regit scapulas leo, uentrem atq; ilia uirgo,
Libra tenet lumbos, & scorpius inguine regnat,
Arcitenens femori, genibus capricornus amatur,
Cruraq́; fusor aquæ reficit, uestigia pisces.
Et quoniam uariæ currentes ordine stellæ
Corporis æquales spacio, similesq́; colore,
Haud internosci poterant, solertia sparsas
Struxit in effigiem & uariarum membra ferarum,
Imposuitq́; simul iunctis cognomina stellis.
Ad boream geminas ingens Draco diuidit Arctos.
Hinc subit Arctophylax pariterq́; Corona, Lyræq́;
Proximus Engonasis: post hunc ophiuchus & Anguis,
Mox Aquila & Telum surgunt, & lactea Cygni
Sidera, Pegasus hinc sequitur Delphina, simulq́;
Andromede,

Andromede, Cepheusq́; & Caßiopea parentes,
Armatusq́; gener Pefeus: circum ora Medusæ
Horrida, Deltoton ſimul Heniochusq́; feruntur,
Hinc aries, taurus, gemini, cancer, leo, uirgo,
Libraq́; ſcorpius, arcitenens, caper, hydria, piſces.
Cetus & Eridanus poſt hæc uertuntur ad auſtrum,
Orionq́; premens Leporem. Procyonq́; refulgens,
Inde Canis maior ſtellataq́; cernitur Argo,
Perq́; trium loca ſignorum ſe porrigit Hydra,
Craterem dorſo geſtans, Coruumq́; loquacem.
Hic Fera Centauro reſupina tenetur, at ultra
Thuribulum, notiæ Piſcis fugit aſtra Coronæ.
Sunt etiam propriæ dictorum ſidera partes:
Pleiades in dorſo tauri ſex eſſe feruntur,
Fronte ſedent Hyades, fundendis imbribus aptæ.
Inde Propus pedibus geminorum præuia, ſed quæ
In cancro nubem referunt, Præſepe uocantur,
Moxq́; duo circum Præſepe feruntur Aſelli.
Regia ſtella nitet generoſi in corde leonis,
Virginis in ſumma geſtatur Spica ſiniſtra,
Sed Protrygeta ſubit prope dextram uirginis alam,
Quattuor in dextra quæ conſpiciuntur aquari,
Vrnam: at quæ piſces connectunt, Vincula dicunt.
Nodus ineſt Vinclo: pedibus ſubiecta Bootæ

Arcturi stella insequitur Plaustrumq; Bouesq;,
Postremas Helices stellas: humeroq; sinistro
Heniochi residet sidus pluuiale Capellæ,
Inq; manu læua geminus discernitur Hœdus.
Ast argo in summa micat inclyta stella Canopi.
Sirius inde Canis fixus maioris in ore.
Hinc tibi per medium septem decliue feruntur,
Saturnus,Sol,Luna,Venus,Mars,Iupiter,Hermes
Fixa quidem toto circumuoluuntur olympo
Sidera,sed proprios retinent errantia motus:
Semper enim currunt fixis contraria stellis,
Atq; domos habitant bissena per astra,suasq;
Exercent illic proprio quisq; ordine uires.
Luna tenet cancrum,geminos cum uirginis astro
Mercurius,tauro & chelis Venus ipsa quiescit.
Feruidus inde leo Soli,sed scorpius ardens
Atq; aries Marti cedunt: hinc piscis uterq;
Centaurusq; Iouem,Saturnum fusor aquarum
Rectorem agnoscit,simul ægocerotis & astrum.
At planetarum in rapidis distantia signis,
Dicitur aspectus,quo se impediuntq; iuuantq;.
Cum duo planetæ alterutris distare uidentur
Sextam signiferi partem,uel per duo signa,
Aspectus fertur sexangulus: at tria quartam

Zodiaci partem cum ſtant per ſigna planetæ,
Conſpicitur facies quadrangula: tertia ſed pars
Signiferi, reddit per quattuor aſtra trigonum.
Deniq; per mediam contraria ſidera partem
Eminus aſpectum ſoliti firmare planetæ:
Ac certis ſpacijs concurrere rurſus eodem
In ſigno, quoties ſuperi obſcurantur ab imis.
Sunt etiam aduerſa gemini ſe parte ſecantes
Orbes, quos faciunt Solis Lunæq; meatus:
Sectio qua Phœbe gelidas aſcendit ad arctos,
Hæc eadem caput eſt: ſed & altera cauda draconis,
Qua Luna imbriferum curſu deſcendit ad auſtrum.
Accipe quo ſpacio perluſtrent ſigna planetæ:
Saturnus curſum duodena per aſtra rotatum
Motu retrogrado terdenis conficit annis.
Biſſenisq; Iouis biſſena perambulat aſtra
Sidus: at ipſe duos graditur Mars amplius annos.
Sol in ſe ſua per ueſtigia colligit annum.
Signa Venus, dubiusq; anno minus amplius Hermes,
Sed bis quindenis percurrit Luna diebus.
Hinc ortum triplicem nobis poſuere priores,
Quo ſtellæ aſcendunt, obituq; ſub æquora pergunt.
Coſmicus exorto ſtellas cum ſole reducit,
Cum ſimul aduerſæ tingunt ſe Tethyos undis.

Occiduo Chronicus surgentes cernit horizon
Sole, & in opposita stellas regione cadentes.
Quin ubi Phœbus equis summo procul axe receßit,
Incipiunt stellæ sensim apparere minores.
Mox cum sol propior flammis opera omnia lustrat,
Astra polo fugiunt, quorum simul agmina cogit
Lucifer & cœli statione nouißimus exit.
Vt stellæ in longum primo distare uidentur
Arietis à puncto, sic has ecliptica monstrat
Linea signiferi in latum ceßisse. Per axem
Et fortunatas quæ transit linea terras,
Inde quidem trahitur distantia longa locorum.
Sed spacium latum est, quod ab æquatore recedit,
Atq; poli gradibus respondet ubiq; leuati.
Declinat sidus, cum distat ab æquidiali.
Eleuat, ex imo quod in altum mittit horizon.
Messembrinorum quiuis semisse recepto,
Quindeniue gradus, respondent protinus horæ
Vnius spacio: sex & triginta feruntur:
Quisq; gradus denos retinet: quantoq; recedit
Longius à medio noctes æquante diesq;
Orbe, magis coiens geminum decrescit ad axem,
Aestiuosq; dies numerosis explicat horis.
At gradus in longum, sub cyclo scilicet æquo:

In latum, stadijs respondet ubiq; locorum
Quingentis, quorum spacia haec tibi carmina signant,
(Quattuor ex granis digitus formabitur unus.
Est quater in palmo digitus, quater in pede palmus:
Quinq; pedes passum faciunt, passus quoq; centum
Quinq; & uiceni stadium dant: sed miliare
Octo dabunt stadia, & duplatum dat tibi leucam.)
Milleq; bis decies passus nunc iura diurnum
Constituêre uiae spacium: miliaria forte
Quattuor, exiguóue minus nostratia reddunt.
Inferior mundus tellure & aqua, aëre & igne,
Dicitur ex primis rerum consistere causis:
Ex quibus aßiduis uicibus modò cuncta creantur,
In quae iterum, quicquid natum est, natura resoluit.
Aëris aethereo uis est stabilita sub igne,
Quae sibi dißimilis triplici regione notatur,
Summa calet, media est gelidißima, proxima utrunq;
Aestatem ac frigus diuerso tempore sentit.
Quippe uapor duplex ascendit in aëra, primus
Crassus & humidior propria grauitate tenetur:
Aridus atq; calens sine pondere prosilit alter.
Ex humente quidem concrescere saepe feruntur
Hybernaeq; niues, matutinaeq; pruinae,
Largior & craßis descendens nubibus imber,

Roresq́; nebulæq́;, & miſta grandine nimbi.
E ſicco alterna generantur ſorte uapore,
Fulgura cum tonitru, rapidi cum fulmine uenti.
Nomina uentorum poſthac patriamq́; docebo:
Quattuor oppoſitis ueniunt è partibus orbis,
Quos circum uarij dextra læuaq́; feruntur,
Impelluntq́; leues àduerſis flatibus auras.
Frigidus à ſummo deſcendit Aparctias axe,
Circius ad zephyrum, Boreas hunc cingit ad ortum.
Auſter ab aduerſo pluuias inducit olympo,
Ab Lybe qui dictum, dictum quoq; ſpectat ab Euro.
Inſuper & uerno flat Subſolanus ab ortu,
Solſtitium huic ſociat retrahentem nubila uentum,
Brumalesq́; tropæ uiolentum flatibus Eurum.
Occiduo Zephyrus de cardine ſpirat, at ipſum
Africus hyberno contingit ſole cadente,
Ac ſimul Argeſtes æſtiuo ſolſtitiali.
Tempus & ad ſolidam propius deſcendere terram,
Quæ centro in medio penitus firmata quieſcit.
At circum roſeis ſol uectus ubiq; quadrigis,
Exortu lucem, diſceſſu procreat umbram.
Eclipſimq́; facit, ſi quando corpora lunæ
Obiectu terræ radijs intacta relinquit.
Oppoſitisq́; leuem pingit ſub nubibus Irim.

Nec

Nec dum etiam solitas diuersis mensibus anni
Continuare uices, uariasq; nouare locorum
Perpetuo cessat motus discrimine formas.
Longa parallelis est subdita terra duobus,
Vnde dies mediam ab reliqua distinguitur horam:
Climaq; in oppositis memoratur partibus orbis.
Atq; hinc per Meroen, per niloticamq; Syenen,
Et per Alexandri, rhodij quoq; Apollinis urbes,
Perq; Hellespontum atq; Borysthenis ostia currunt,
Riphæasq; arces, quibus additur ultima Thule.
Inde per antithesim contraria climata longas
Imparibus spacijs uariant noctesq; diesq;.
Quinetiam tellus uaria ratione uocatur,
Insula, continuum simul & peninsula, & isthmus.
Aequoreos itidem fluctus, quibus abditus orbis,
Oceanum appellant, pelagusq; sinumq; fretumq;.

RVDIMENTORVM COS-
mographicorum Liber II.

NVnc quoque terrarum triplices percurrere partes,
Europæ,pariterq́; Asiæ,Libyæq́; calentis
Aggrediar,priscis miscens noua nomina regnis.
Nanq; uelut rerum cursus sub sole per orbem
Incertis uicibus nunc huc,nunc fluctuat illuc,
Nec retinere ualet stabilem per secula sortem.
Sic olim indigenis bello,fame,peste fugatis,
Nomina sæpe nouis sunt commutata colonis.
Finibus Europæ clauduntur Iberica regna,
Quæ prima oceanum spectant,solemq́; cadentem.
Hinc sursum uersus borealia littora Galli,
Germaniq́; tenent,& gentes Sauromatarum,
Quæ Scythiam partim contingunt solis ab ortu:
At Scythiam Thraces opibus belloq́; superbi,
Et Macedum quondam clarißima regna sequuntur.
Græcia dehinc notium longe procurrit ad axem,
Cui Peloponnesus bimari coniungitur Isthmo.
Hinc procul ionios exceptans margine fluctus
Adrias,Illyricis Italos seiungit ab aruis.
Europæ medium Dacorum regna tenent: mox

Pannoniæ

Pannoniæ tellus uicinis iuncta Polonis,
Vndiq; terrificis premitur nimis obuia bellis.
Principioq́; triplex Hispania continet urbes,
Bætica quas posuit, quæ nunc Granata uocatur:
Quasq́; Tagus spectat per Lusitanica regna,
Quæ modo Castiliæ mutato nomine tellus,
Galliciæ simul & Portugallensis habetur.
Et quas præcipiti cursu pertransit Iberus,
Qui per Nauarram tarraconensia rura
Obliquus fugiens, pelagi coniungitur undis.
Corduba principio præpollet, & Ispalis urbes,
Priscaq́; Tartessus, Paxiulia, Compostella,
Hinc & Vlyßippo simul & Salmantica, moxq́;
Illipulæ magnæ & geminæ Carthaginis arces.
Toletum, infelixq́; olim Numantia, Burgis,
Mœniaq́; Emeritæ, & Gallis uicina Gerunda:
Tum Pompeiopolisq́; Augustaq́; cæsaris, atq;
Tarraco quæ nomen citimo dedit inclyta regno.
His iungas ueterem cum Barchinone Saguntum,
Dertosamq́;, urbemq́; Valentis nomine dictam,
Ac plures alias, ubi non obscura feruntur
Flumina, & hesperio recludunt ostia ponto,
Bætis, Anas, Doriæq́; simul Minijq́; fluenta,
Et Tagus auriferis paßim fœcundus arenis,

Hic Sacrum, Nerium, promontoriumq́; Trileuce
Oceano incumbunt: pelago Scombraria, Calpe,
Quæ sociam spectat trans æquora stricta columnam.
Gallica Pyrene sublimi uertice regna
Hispanis terris discernit solis ab ortu,
Quattuor in partes diuisa: Aquitania prima est,
Celtica quam sequitur: sed Belgica Narbonensem
Desuper arctois submotam spectat ab oris.
Has nunc alternis uicibus tenuere minores,
Gasconij Turonensesq́; nouiq́; Britanni,
Normandi, Franci, Burbonenses & Auerni,
Picardi Flandriq́;, Hanones ditesq́; Brabanti,
Campaniq́;, & quos Burgundia prisca Sabaudis,
Ac Delphinatus pariterq́; Prouincia iungunt.
Verum Aquitanorum celebres memorabimus urbes:
Primaq́; Burdegala est, post hanc Genebumq́; tenetur,
Et Turonensis tellus, & Auaricon, Andes.
Lutetiam inde colunt, & lugdunensia Celtæ
Mœnia, sed cesßit Rotomagus in ordine Belgis,
Et Gandauorum populi, ciuesq́; Louani.
Tullion hinc Lotharingorum atq; metensia rura
Intermixta manent germanis undiq; terris.
Cis Rhodanum Auenion iacet, Allobrogumq́; Vienna:
Mox Arelas Geneuæq́; lacus, Visontion, atq;

Maßilia

Maßilia externis quondam constructa colonis.
Vlterior Narbo, Mons pessulus atq; Tolosa.
Sequana post Mosam, Ligeris, fluuiusq; Garumna,
Oceani repetunt diuersa per ostia fluctus.
In medium pelagus concordi fluminis alueo
Ipse Araris Rhodanusq; Isara atq; Druentia currunt.
Germanas etiam terras prope flumina Rheni,
Atq; alias alio iungam sub sole iacentes.
Occiduas partes gens martia Germanorum
Heluetij, simul & Vasti colit incola regni:
Moxq; Sicambrorum populi, cultiq; Bataui.
Cimbrica cum Frisijs Septem subiecta trioni
Chersonnesus habet Pomeranos proxima saltus.
Slesia sed roseos solis consurgit ad ortus.
Inde Morauorum transgressus rura uidebis
Austriacos colles & campos uitibus aptos.
At Styriæ scopuli, rarisq; Carinthia campis
Australes, tangunt Athesina cacumina: moxq;
Heluetiæ summis æquandæ nubibus alpes,
Quattuor in partes aliò currentia fundunt
Flumina, Danubium, Rhenum, Rhodanumq; Padumq;.
Interiora tenent diuersis Teutones arua
Nominibus, iuxta Hercyniam cultißima syluam
Rhœtia Vindelicos Virtembergensibus agris

Diuidit: Alſaciam poſt hos Franconia iungit
Heſſorum populis: quin & Turingia Miſnæ
Saxonas ac Marchos ſociat, ſed Norica tangit
Oppida, continuis munita Boëmia ſyluis.
Trans Rhenum celebris Coſtantia prima tenetur.
Mox Baſilea, ſimulq; Argentinenſia rura.
Treueris inde uetus Maguntinenſibus aruis
Iungit Aquiſgranum, Agrippinenſesq́; colonos.
Geldria, Traiectum pariterq; Antuerpia magno
Vicinæ oceano, cis Rhenum plurima paßim
Oppida reſpiciunt Fryſiorum ac Veſtfala rura.
Lipſia Brunſuigam gelidas hinc ſpectat ad arctos,
Caßiliam ad zephyrum, diſiunctos rurſus ad amnes
Hinc atq; hinc geminam Francfurti diſpicit urbem.
Aſt Erfordenſi ſuccedit proxima tractu
Herbipolis, ſimul & uicinior Vlma Tubingæ.
Norica metropolis poſt has, & Praga ſequuntur,
Breslaq; Lubecumq; ac Vittemberga: ſed ultra
Danubium, tepidoq; habitata propinquius auſtro,
Grecia, Villacumq́;, Oeniq́; cacumina pontis.
Hisq́; Salisburgam ſocies, pulchramq; Viennam,
Cumq́; Ratiſpona Monachum: dehinc Vindelicorum
Auguſtam placet, & Patauinas addere ripas.
His quoq; largiflui fontes miſcentur & amnes:

Ad boream currunt Amasus, Visurgis & Albis,
Rhenus, & hinc Odera, ac popularis utriq; Sueuus.
Danubius reliquos secum deducit ad ortum.
At nunc Sarmaticos campos Scythiamq; niualem
Cis Tanaim fluuium & Maeotidis ampla paludis
Aequora, sub stellis geminae lustrabimus Vrsae.
Hanc terram primum ueteres coluere Agathyrsi,
Et cum Thyssagetis Nomades, rigidiq; Georgi,
Quin & Hamaxobij plaustris sine sede uagantes,
Basternaeq;, Getaeq;, sagittiferiq; Geloni.
Insuper Euxino propior gens Taurica ponto,
Taurica supra alias quondam saeuissima gentes:
Sed cultus terrae postremis mitior annis
Contigit. Hesperiam partem, zephyrisq; propinquam
Nunc propria duplices retinent ditione Poloni,
Et quae Sarmatico coniuncta est Prußia ponto.
At Massouitas simul & Samogitia rura,
Ad boream accliui sequitur Liuonia tractu.
Nec procul hippophagis affinis Rußia Moschis,
Iunctaq; Lithuanos tangit Podolia saltus.
Est etiam extremo quaedam sub cardine tellus,
Ac Noriuegorum glaciali proxima ponto
Littora & indomitis contermina Suetia Gottis,
Scanorumq; rigens arctoo frigore tractus.

Sed tamen & cœlo propiora fruuntur iniquo
Oppida, Riphæis nimis infestata pruinis.
Atq; ideo raræ indigenis cultoribus urbes,
Quas inter celebris Posnania prima Plocenses
Dantiscosq; pari discernit limite campos.
Inde Toronensi Mons regius additur urbi,
Moxq; propinqua Rigæ Marieburgensibus agris
Littora, Sarmaticiq; caput Cracouia regni:
Quin & Lublinæ sociata Premislia terræ,
Vilna quoq;, & propior Leoburga tepētibus austris.
Istula præterea, liquidiq; Borysthenis unda.
Pluraq; per Scythicas currunt sine nomine terras
Flumina, stagnantesq; augent remorata paludes.
Sed iam tempus erit propiores uisere partes,
Pannoniam Illyriamq; simul, Thracenq; cruenti
Mauortis patriam, nimium nimiumq; propinquos
Dalmatiæ fines, uastatamq; undiq; Bosnam.
Mysorum inde solum, Dacorumq; oppida: quæ nunc
Moldauiq; tenent, transalpiniq; Valachi.
Et quæ carpathio septem circundedit arces
Vertice, bulgaricis modò Transyluania terris
Haud multum disclusa. Sed enumerabimus urbes:
Regia Budensis prima est, mox Agria, post quam
Cremniciæ montes, Posonensiaq; arua sequuntur,

Et

Et cum Strigonicis Cassouia prisca colonis.
His quoq; Bellogradum, & regalem ungimus Albam,
Emporiumq́; simul Varadini, atq; alta Cibini
Mœnia, præcipitiq́; sitam sub monte Coronam,
Quam primam Europæ Christi documenta sequentem
Sol oriens radijs lustrat propioribus urbem.
Mox Adrianopolis Sophiæ uicinior aruis,
Nicopolisq́; triplex iacet, & Selymbria, Varna:
Inde Liburnorum Scardona, simulq́; Ragusi,
Quæq; tenent Ponti Byzantia littora fauces.
Quid memorem Anchialonq́;. Heracleamq́;, Perinthūq́;
Abderamq́; Maroneamq́; & Olynthon & Aenon,
Callipolimq́;, & quæ sociant freta Seston Abydo,
Atq; alias, quarum iam nil nisi nomina restant?
Imò etiam patrijs nunc uix hæremus in oris.
Non tamen antiqui desunt regionibus amnes.
Danubius secum defert Oenumq́; Lycumq́;,
Germanos fluuios: sed aquæ septemplicis Istri
Nomine mutato decliuibus undiq; ripis
Præcipitem Drauum ac Sauum, placidumq́; Tibiscum,
Et patrium simul in Pontum comitantur Alutham.
Strymonis Aegæo, Neßiq́; Hebriq́; fluenta
Miscentur pelago. Montes quoq; partibus illis,
Ismarus & Rhodope, coniunctusq́; Orbelus Hæmo,

Et qui Dalmaticis late discernit ab oris
Rascenses populos sinuoso uertice Scardus.
Vlterior Macedum tellus, quondam inclyta regna,
Continet Albanos, mox Pæonas atq; Pelasgos
Aemathiæ campos quoq;, Mygdoniæq; recessus.
Has prope Thessalicis Magnesia iungitur agris.
Doris item spectat Locrensia rura, sed ultrà
Proximat Aonijs Phocensis & attica tellus.
Trans Isthmum Aetoli simul & uicinus Acarnan,
Epirusq; iacet, uarijs distincta colonis.
Atq; hæc prisca quidem, nunc Turcia tota uocatur,
Helladis at uix dum uestigia parua supersunt.
Quin igitur ueteres potius celebrabimus urbes:
Primaq; Dyrrachiū est, urbisq; ab Apolline dictæ
Mœnia, Pieriæq; domus gratißima Musis.
Hinc Hypatæ Phthiæq; & Larissæa sequuntur
Oppida, mox & Opûs, & Pella insignis alumnis,
Et quæ prima fidem nostrum diffudit in orbem,
Amphipolisq; simul, necnon Berrœa Philippiq;,
Et Thebæ Baccho celebres, & Apolline Delphi.
Aulidis hinc portus, Megara & cerealis Eleusis,
Tum proprium diuæ cognomen & urbis Athenæ.
His quoq; Naupactum, Anticyram & Calydonia rura,
Leucadaq; Ambraciamq; simul, glandisq; feracem
Dodonam

Dodonam & celsam Buthroti iungimus urbem.
Per Macedum fines pelagi petit Axius undas:
Nec procul & Chabrius rapidiq; Haliacmonis amnis,
Peneusq; fluens medius per Thessala Tempe:
Sperchij Ismeniq; uadum, Cephisus & acer
Illissus, crebrasq; urgens Achelous arenas.
Quinetiam uarij celebrantur in Hellade montes:
Pelius, Othrys, Athos, & fato nobilis Oeta
Herculis, & bijugo Parnaßi uertice colles:
Virgineusq; Helicon, natusq; ad sacra Cithæron,
Ossaq; cum Pindo, maiorq; ambobus Olympus.
Hinc spectant Adriæ prærupta Ceraunia fluctus,
Sunion Aegæum. Sed uastas carmine terras
Helladis emensi, bimarem transibimus isthmum.
Ac simul argolicas & achæidas atq; Laconum,
Et Peloponnesi reliquas per littora gentes,
Vrbibus ex proprijs dictas lustremus, & intus
Arcadas antiquos: quibus adijcientur & urbes,
Argosq; Sparteq;, agamamnoniæq; Mycenæ:
Mox Epidaurus adest, & nobilis ære Corinthus,
Olenus & Sicyon, Patræq; humilesq; Cleonæ.
Gythion ac Trœzen, Messene, notaq; Lerne.
Inde Methona, Pylus. Pisarum atq; Elidis urbes,
Mantineæ, Tegeæ, Megalipoleosq; coloni.

Inachus Argolicos campos, Asopus Achiuos,
Eurotas cultus Lacedæmonis irrigat agros:
Nec procul Alpheus lapsus subter mare, qui post
Ore Arethusa tuo siculis confunditur undis.
Arcadiam illustres incingunt undiq; montes,
Menala, Taygetus, Pholoë ac Stymphalides umbræ,
Et cum Cylleno gelidi pineta Lycei.
In mare Spiræum tendit, Maleæq́; furentis
Aestus, & Acritas ac Tænarus ostia Ditis.
Hesperios procul hinc tractus, atq; itala regna
Incingit mare quod suprà, quodq́; alluit infra:
Sed mediam duplices secat Appenninus utrinq;
Ausoniam in partes. Adriam littusq́; sinistrum
Cum Carnis Venetiq; colunt, Galliq; togati,
Vmbri Picentesq; uiri, Prisciq; Sabini,
Pelignosq́; sequens Frentanus & Appulus agros.
Hic salentini calabriq; per oppida campi,
Magnaq; in ausonijs habitatur Græcia terris.
Brucia Lucanos tyrreno littore primos,
Et Campanorum lætos circum æquora colles,
Volscorumq; domos spectat, ueteresq; Latinos,
Hinc Ligurum populos, Hetruscorumq́; penates,
Insubriumq́; agros, spaciosasq; insuper urbes:
Quæq; tenent Veneti munita palatia ciues,

Et

Et Mutinæ Patauiq; arces, ditisq; Rauennæ,
Histrorum inde iacent Tergeste, Aquileia tractu:
Vltra Ancona mari spectata, Bononia campis,
Mox & Ariminon & Ferraria, Nursia, Sulmo,
Sipuntum atq; Amiterna domus, Venusinaq; rura,
Brundusium, Hydruntūq;, propinquaq; tecta Crotonis.
Inde Tarentinæ Metapontum iungimus urbi,
Rhegion ac Locros, biferiq; rosaria Pæsti,
Sirenum scopulos, promontoriumq; Mineruæ,
Surrentum, Capuam atq; altum Præneste, Salernum,
Parthenopesq; arcem, & Cumeæ templa Sibyllæ,
Nuceriæ & Nolæ Beneuentanosq; colonos,
Antiphatæq; domum, & circeæ littora terræ.
Mox Caieta iacet, Sinuessaq;, Tybur, Aquinum,
Ardeaq;, & rerum quondam pulcherrima Roma.
Roma caput mundi: Perusinaq; rura sequuntur,
Et Florentinis immissus mœnibus Arnus.
Nec Mediolani pulchram reticebimus arcem,
Dertonam Ticinumq; simul, Genuamq; superbam,
Tridentum Pisamq; urbem, ueteremq; Cremonam,
Mantua quam sequitur, Verona, Placentia, Parma,
Atq; aliæ plures, quas præterlabitur amnis
Eridanus, post hunc Rubicon præcepsq; Timauus:
Hinc Tifernus, & Hirpinis è montibus ortus

Aufidus: ac Tuscum qui deuoluuntur in æquor,
Vulturnusq; celer, Silari Sarniq; fluenta,
Cuiq; fuit rerum concessa potentia, Tybris.
Sed quis finis erit, si prosequar omnia uerbis.
Oppida & apricos colles, syluasq; lacusq;,
Fluminaq; & campos, sinuososq; undiq; portus?
Omnia sunt fama totum uulgata per orbem.

RVDIMENTORVM COSmographicorum Liber III.

HActenus Europæ lustratis ordine regnis,
Et procul hinc uentis immensa per æquora uecti,
Tandem Asiæ magnæ populos uideamus & urbes.
Hanc late triplici contingens littore uastus
Alluit oceanus. Zephyris obuersa tenetur
Inclyta Syrorum tellus, Asiæq; minoris
Portio, & antiquo notissima carmine Colchis.
Tum uariæ gentes passim deserta Scytharum,
Mox etiam tenui felices uellere Seres,
Tartariciq; tenent borealia rura coloni.
Hinc oriens Scythiam trans celsum spectat Imaum,
Regnaq; trans latum quæ restant indica Gangem.
Quinetiam interior longe procurrit ad austrum
India, Carmanisq; propinqua Gedrosia terris.

Persidis

Persidis inde solum sequitur, chaldæaq́; regna,
Totaq́; thuriferis Panchaia pinguis arenis.
Multæ intus gentes celebres, populiq́; potentes
Terrarum uarios sparsim tenuere recessus.
 Sed nos iam Syriæ pennis aduersa fauoni
Littoraq́;; & terram lustremus melle fluentem.
Prima Palæstinam Sirbonidis alluit unda,
Mox & oliuiferis Iudææ collibus, illinc
Phœnissas pariter gentes, Apamenaq́; rura,
Verum hinc palmiferam prorsus sociabis Idumen.
At Galilæorum spacioso limite fines
Latifluus Iordan scindit Trachonitidis aruis.
Interiusq́; solum bis quinis urbibus aptum,
Hinc Cœlen syriam, hinc Casiotidis aspicit agros:
Insuper & mediam concludunt flumine terram
Tigris & Euphrates, qui per Babylonica lapsi
Mœnia, uoluuntur sinuosum in Persidis æquor.
Sunt etiam egregiæ dictis regionibus urbes,
Ascalo & Antipatris, pariterq́; Azotia rura,
Et Samaritanis habitata Sebasta colonis.
His sacram Solymorum ædem, Gazamq́; potentem,
Cæsaream duplicem, & priscam iungemus Ioppen,
Cum Sidone Tyrum celebrem, & Ptolemaidis urbem,
Beryton ac Tripolim, Myriandron, Laodiceam,

Tiberij, atq; alias Galilæi littoris arces,
Et Gadarenorum fines, urbemq́; Scytharum.
Nec procul Europum claramq́; uidebis Edessam,
Nisibin, & latio maculatas sanguine Carras.
Est quoq; diuersis non una Seleucia terris,
Prima tenet littus, medios colit altera campos.
Palmyra deinde subest, Hieræpoleosq́; coloni.
Antiocheia duplex, quarum accolit altera Taurum,
Altera per medium labentem cernit Orontem.
Chrysoroas pulchro præterfluit amne Damascum.
Iordanisq́; sacer geminis è fontibus ortus,
Per letas ualles & amœnos undiq; saltus
Tandem Asphaltitæ diris immergitur undis.
Hoc tractu quondam Deus impietate superbas
Sulfureis flammis Sodomorum perdidit urbes.
Et Iericunta quidem similis uindicta secuta est:
Totaq́; nunc regio priscis uiduata colonis,
Obruta desertis uestigia quærit in agris,
At nunc præcipuos uideamus in ordine montes,
Fœcundum cedris Libanum, celebrataq́; fama
Carmeli iuga: mox è quo Deus ipse tremendo
Fulgure cum tonitru lapsum perterruit orbem.
Inde duplex Casius geminato uertice surgens,
Hinc Pelusiacæ, inde Seleuci iungitur urbi.

Verum

Verum age nunc tandem portas superemus Amani.
Ac primos Cilicum populos, Asiæq; minoris
Littora, & internos peragremus ubiq; recessus:
Pamphyliam & lycias urbes, Lyciæq; propinquos
Caras, & Aegæi confines æquoris agros:
Ioniæ clarasq; domos, Lydosq; penates,
Aeolidosq; & Mysorum quondam inclyta rura.
Hinc Rhetœa iacent Phrygiæ clarißima bello
Littora, principiumq; Propontidis Hellespontus:
Mox Bithynorum fines, quà strictior alter
Bosphorus Euxinum pontum concludit: at ultrà
Paphlagonum tellus coniuncta est Leucosyrorum,
Cappadocum & Chalybũ ferri prægnantibus agris.
Inde Lycaoniæ Pisidarumq; arua, simulq;
Mæones & Galatæ medios tenuere recessus.
Verum ea barbarie nunc tam confusa premuntur,
Vt neq; sint noti fines, neq; mœnia terris:
Atq; ideo ueteres urbes, & prisca locorum
Nomina, & insignem quondam celebrabimus Issum,
Mox intus Cydni diuisam flumine Tharsum,
Et crassam Soloen Pompei nomine dictam,
Coryciamq; urbem pariter portumq; specumq;.
Nec procul Aspendus ripas tenet Eurymedontis.
Hic etiam Attalicis colitur uicina colonis

Cynthia Pergensis simul & Patareus Apollo.
Inde Cragiq; iugum, nocturnoq; igne Chimæram
Terribilem, & Xanthi flauas linquamus arenas:
Piscosamq; Gnidon potius, claramq; sepulchro,
Vrbem Halicarnassum, & Mausoli nomine regis,
Aegæiq; alias memoremus littoris urbes:
Ionicæq; caput gentis, celebremq; uirorum
Mileton patriam, & Mycales sub rupe Prienen,
Cum Colophone Ephesum Latoidos æde superbam.
Hinc Sardi coniuncta tenent uineta Timoli,
Clazomenæ littus, sinuosos Smyrna recessus.
Interius Trallis, Philadelphia, Laodicea,
Pergamus ac Thyatira: sed & clarißima rerum
Troia sub idæis radicibus, unde Scamandri
Et Simoentis aquæ uoluuntur in Hellespontum.
Antandrus posthac subit, inq; Propontidis oris
Cyzicus, extremoq; iacens Nicomedia Ponto.
Hanc supra ad boream sunt & Chalcedones agri,
Atq; Heraclei fines, ubi dicitur olim
Cerberon Alcides ferro durisq; cathenis
Ex Acheronte imo superas traxisse sub auras.
Nicæam Ascanius, sed Prusam illustrat Olympus.
Inde Cythoriaco cum monte uidebis Amastrim,
Et Teutranteos fines, notamq; Carambin:

Moxq́; Sinopenſes medijs ſpectantur Amiſi
Partibus, irriguisq́; aſſueta Themiſcyra campis,
Hic & Amazonidum prope flumina Thermodoontis
Caſtra fuiſſe ferunt: extrema in littora Ponti
Vertice montano Trapeſus incluſa receßit.
Interiore Sebaſtopolisq́; & Amaſia tractu,
Ancyra & Iconium, Derbe, cumq́; urbibus amplis
Antiochenorum, uix nota parte coluntur.
Hic tamen Aegæo curuis illabitur undis
Mæander, ſimul & cantu celebrata Cayſtri
Flumina, Pactolo coniungitur aurifer Hermus:
Vorticibusq́; altis remorata fluenta Cayci,
Atq; alij ſubeunt non parui nominis amnes.
Parthenius poſthac, & Haly uicinior Iris,
Sangariusq́;, petunt Euxini littora ponti.
His tamen omißis pariles uideamus ad ortum
Armeniæ tractus, præfecturasq́; potentes,
Et Pariedri altos apices, montesq́; Ceraunos:
Vlteriusq́; auro celebratam & uellere Colchin.
Aſt Albanorum medios includit Iberos
Planicies, finem Cyro quæ ducit ab amne,
Et premit eoas Hircano littore partes.
Samoſata Euphratis ripas, Melitenaq́; rura,
Tigranocerta tenet colles, Artaxata campos.

Caſpia quà præceps ad littora fertur Araxes.
Inde Dioſcorias in finibus Heniochorum,
Mercibus externis & uocum mille figuris
Inclyta, latifluas deſpectat Phaſidis undas.
Nec procul Hermonaſſa uetus, uinclisq; Promethei
Caucaſus, ac niuibus ſyluisq; grauatus opacis.
Eſſedones Colchis accedunt, moxq; Coraxi,
Cimmeriæq; graui preſſæ caligine terræ.
Inde Melanchlænis Mæotidos accola Sindon
Iungit Iaxamatas Scythici prope fluminis oram.
Quin & Hyperboreos montes, Scythiæq; niualis
Interiora tenent uariæ ſine limite gentes.
Prima Arimaſporum gryphis inimica propago,
Finitimi quoq; Amazonicæ telluris Alani:
Adde & Arimphæos Iaxartarumq; receſſus,
Hippophagos, Anthropophagosq;, Galactophagosq;,
Quiq; intus folijs depectunt uellera Seres.
Multaq; præterea Scythicæ cognomina gentis,
Quas procul à Tanai boreali parte iacentes,
Immenſus mediam percurrens aſidæ terram
Taurus ad extremum diſcludere dicitur ortum:
Taurus, qui dites populos terrasq; potentes
Indorum tepidos late ſpeculatur ad auſtros.
Hic iacet emporijs tellus opulenta marinis,

Fertilis

Fertilisq; omnigenum rerum: semperq; uirenti
Fronde nemus bifera crebros parit arbore fructus,
Multaq; uastarum nutrit portenta ferarum.
Nullæ illic hyemes, sed sol æstate perenni
Vicinis radijs uernantia temperat arua.
Atq; ideo multæ gentes & maxima regna,
Sinarumq; solum & Chryse peninsula. sed quis
Omnia barbarici tractus longeq; remoti
Nomina, tam tenui ualeat percurrere uersu?
Indica cis rapidum spacioso flumine Gangem
Terra, Palimbotrosq; Chelonophagosq; colonos,
Bracmanesq; tenet, mox duros Gymnosophistas,
Bucephalæq; urbis fines, Nysamq; superbam,
Quam Bacchus quondam primis orientis in oris
Condidit: at Macedo non inferiora reliquit
Oppida, transgrediens armis uictricibus Indum.
Haud procul oceani per littora flexa, Gedrosi,
Carmaniq; iacent, & florentißima regna
Persidis: ulterius Chaldæorumq; penates,
Orchoa, Persepolisq;, simulq; Hecatompylos urbes,
Susarumq; arces, Babylonicaq; arua coluntur.
Ast in secessu duplici circundata tellus
Aequore, Petræos montes, desertaq; paßim
Iugera, felicesq; Arabum distinguere campos

Dicitur: hæc Nabatæorum procul intus ad ortus,
Panchæumq; solum, Pygmæorumq; phalanges
Terribiles gruibus spectat, pinguesq; Sabæos.
Hæc thuris lacrymas, & odores pascit amomi,
Cinnamaq;, costumq; simul, casiæq; saporem,
Et nardi fruticem, ac stillantem cortice myrram.
Nunc Sarraceni redolentibus undiq; campis
Rura tenent, Mechamq; superstitione potentem,
Atq; alias celebres dictis in partibus urbes.
Sed nos Hyrcani repetemus littoris oram,
Assyrios, Medos, Hyrcanorumq; colonos,
Cyropolinq; arcem, Niniq; ad Tigridis undas
Mœnia, & Ecbatanis iunctam Ctesiphonta uetustis,
Arsaciæq; urbis tractum, longeq; remotos
Bactrorum populos, Paropanisadumq; recessus.
His Arianorum gentes, Parthosq; fugaces,
Sacharumq; domos, Arachosiaq; insuper arua:
Multaq;, si libeat, Latiæ non cognita linguæ
Oppida, iam dictis poteris coniungere terris.
    Africa nunc sequitur feruore notabilis ipso,
Vasta, minusq; frequens, tantum fœcunda ferarum.
Interius quà sol medius nullas iacit umbras,
Vruntur flammis, siccisq; teguntur arenis
Deserti tetro serpentum afflamine campi:

Quodq; die, solis uiolento incanduit æstu,
Humida nox reficit, paribusq; refrigerat horis.
Sed notam Libyci peragrantes littoris oram,
Solis ab occasu, solis uideamus ad ortum,
Anteiq; domum Tingin, constructaq; Mauris
Oppida, tum stellas humeris Atlanta ferentem:
Vnde Molucha fluit, Maluæq; propinquior unda.
Hic simul Icosium Cartennæq; arua coluntur,
Pluresq; indigenis noti cognominis urbes.
At numidas fines præterfluit Amsaga: post quem
Hipponis geminæ Colopisq; uidebis utrinq;
Mœnia, Rusicadæq; solum, sedemq; Siphacis
Longius à pelago Cyrtam, & quos Tabraca campos
Incolit: hinc Vticam & magnæ Carthaginis urbem
Bragada limitibus nimium discernit iniquis.
Mox geminæ Leptis tractus, Syrtiq; propinqua
Clupea cum Taphris, ubi fundit in æquora Triton
Collectas fluuio ternisq; paludibus undas.
Hic circum gentes Nasamonum, Punica late
Terra patet: mirumq; nimis quod inhospita Syrtis
Littora Lotophagum diris incingit arenis.
Proximus hinc sequitur Cinyps, aræq; Philænωn.
Mox ad deuexum penitus Catabathmon habebis
Pentapolis tractum, & claram Ptolemaidis urbem,

Hesperiam, Arsinoenq; simul, mediamq; Cyrenen,
Ammonisq; domum, & geminam procul intus Oaßim.
Marmaridæ posthac paßim sine mœnibus ullis
Vilia dispersi subeunt magalia ciues.
Inde ParætoniumMareoticaq; arua sequuntur,
Cum campis Aegypte tuis, qui littora rubri
Vasta tenent pelagi, longoq; ex ordine tractu
Aethiopum terris patrium clauduntur ad austrum.
Hic perhibent moles per iugera multa iacentes
Pyramidum celsas superare cacumine nubes.
Hic Psammettichi regis labyrinthius error:
Pluraq; non minus his extant memoranda. sed ultro
Vrbis Alexandri pariter, ueterisq; Canopi,
Et Pelusiacæ gentis prope littora fines,
Ac procul à pelago celebres recitabimus urbes:
Antiquæ Memphi iunctam Babylona recentem,
Bubasti, Taneos, claramq; Hyperionis arcem,
Hermopolinq;, Cynônq; polin: mox deinde uidebis
Intus ubi Nilus Cancri secat astra, Syenen,
Centifores Thebas, cultamq; Diospolis aulam,
Et crocodileis exercita Tentyra monstris,
Omnigenumq; deûm dictis procul oppida terris.
Inde sub Aegypto minus hospita solis ob æstum
Terra iacet campi longe lateq; patentis,

Monstrorum

Monſtrorum domus, & rapidis loca ſubdita flammis.
Decolor Aethiopum populus per littora ſparſim
Obtinet ardentes uario cognomine tractus.
Trogludytarum cultis hac parte cauernis
Lucifero primi Blemyæ iunguntur ab ortu.
Aſt Agiſimba procul gelidis diſcedit ab arctis,
Atq; umbras rerum uicinos iactat in auſtros.
Hic memorant Nilum Lunæ de montibus ortum,
Per uarios riuos uaſtisq́; paludibus auctos,
Hinc Elephantinamq́; urbem, lateq́; patentem
In medio Meroën concludere: proxima ſed poſt
Aegyptus latis ſpaciantem flumine campis
In pelagus Pharium ſeptena per oſtia fundit.
Interius deſerta tenent nudi Garamantes,
Mox Elephantophagiq́; Anthropophagiq́; feruntur,
Et Gamphaſantes timidi, Satyriq́; petulci.
At procul heſperium late per littora tractum
Atlantesq́; feri, Getulorumq́; coloni,
Nigritæq́; habitant, ſimul & phauruſia pubes:
Inſuper & plures alibi: ſed promptius altis
Nubibus, & nitidis dederim cognomina ſtellis,
Quàm totidem populos, linguas, faciesq́; locorum,
Regnaq́; terrarum, cumq́; ipſis oppida campis,
Apricos montes, & opacas undiq; ſyluas,

Stagnantesq́; lacus, & crebri uorticis amnes,
Littoraq́; & gratos poßim comprendere portus.
Has tamen è multis uariarum nomine rerum
Percurri breuiter mixtas regionibus urbes.
Quarum pars superest prisco sub nomine, pars est
Excidijs deleta: locisq́; manentibus ijsdem,
Per totidem linguas & secula temporis acti
Nomina diuersis causis mutata feruntur.
Nunc locus oceani, quæ sunt à Gadibus usq;
Auroram, & totum quà circumplectitur orbem
Nereus, æquoreis ambitas dicere terras
Fluctibus. extremo terrarum fine coluntur
Caßiteri uenæ celebres grauiore metallo.
At procul Hybernis succedunt Anglica regna,
Littoribus Scotiæ coniuncta: sed Anglia primam
Londinum, & claras per littora continet urbes.
Orchades hinc multæ numerantur, & ultima Thule.
Atq; in secessu propior Selandia tellus.
Vlterior Scythicus boreali frigore pontus
Horret inaccessus glacie densisq́; pruinis.
Multæ autem terræ solis redeuntis ad ortus
Vndiq; laudatis habitantur in æquore campis:
Sed uix nomen habent peregrinis uersibus aptum.
Taprobaneq́; orbis medium sortita recessum,

Lucibus

Lucibus æquatis depressos conspicit axes.
Hanc circum oceano uariarum altrice ferarum,
Quin & Erythræo plures memorantur in alto.
Gorgonis hinc sedes, & inhospita tecta Medusæ
Hesperio tractu surgunt: mox arua beata,
Et fortunatæ sparso sine semine terræ.
Est etiam ulterius non uisa prioribus annis
Insula; diues opum cultuq; immanis agresti,
Quam lucri studium, rerumq; cupido nouarum
Prima sub extremo conspexit sole cadente.
Illa tamen ualeant: iam nunc propiora sequuntur,
Herculeoq; freto positis utrinq; columnis,
Intromissa fluunt per apertas æquora terras,
Extantesq; uagis campos mirantur in undis.
In primis Ophiusa mari consurgit Ibero,
Cumq; ebusitanis balearica regna colonis,
Atq; aliæ plures paßim sine honore iacentes.
At breuibus spacijs despectat corsica tellus
Littora Sardiniæ: Tyrrhenum deinde per æquor
Pontia cum Prochyta, Capreæ, Planasia: moxq;
Scylla ferox canibus, simul & zanclea Charybdis.
Ausoniæ Siculæq; tenent confinia terræ.
Inde Pithecusæ, Lipara & Vulcania, post quas
Strongyle, & innumeræ penitus uisuntur in alto

Insulæ: ante alias sed enim præstantior (olim
Cyclopum Cererisq; domus) Trinacria montes
Finibus extremis diuersa per æquora fundit,
Cumq; Peloriade Lilyben,uastumq; Pachynum:
Interius celebrem flammis uiuacibus Aetnam,
Atq; Erycis templum,& claras amplectitur urbes,
Messanam,Catinam simul & megarensia rura,
Cumq; Syracusis Drepanum,notamq; Panormum,
Tauromenon,Camerinã,Agraganta,Leõtion,Hyblam.
Sunt etiam Adriaco Diomedis nomine dictæ,
Et quas Ionium late circumfluit æquor,
Phæacum sedes Corcyra,& littus Echinæ
Insula mox Cephalenorum,& nemorosa Zacynthus,
Illustrisq; Ithaca,& Strophades quas dira Celæno,
Harpyiæq; aliæ quondam tenuisse feruntur.
Hinc Theganusa iacet,Veneriq; dicata Cythera,
Insuper & Salamis,propiorq; Aegina: sed intus
Myrtoum Sporades fluctu circumsonat æquor,
Nisyron,Olearon,Theram,Melonq; rotundam,
Syron & Hippurim,Patmon,uiridemq; Donysam:
Inde Lebynthon & Icariam,sparsasq; per altum
Cycladas,albentemq; Paron,planamq; Seriphon,
Mox Delon Mycone celsa Gyaroq; reuinctam,
Florentemq;,Cythnon,Sicynon,sacramq; Lyæo

Naxon,

Naxon, et hinc Siphnon, Rhenen, mox Tenon et Andrō.
Separat Aonijs procul hinc Euripus ab oris
Euboicas urbes, Chalcin, niueamq; Caryston,
Ceneiq; iugum, infidumq; Capharea nautis.
Adde tot Aegæo distinctas æquore terras,
Sciathon, & nitidis lætam Peparethon oliuis,
Tum Scopelon, Scyrum, & Vulcani mœnia Lemnum,
Threiciamq; Samum, Tenedon, mox Chion & Imbron,
Et mitylenæam spacioso littore Lesbon,
Iunonisq; domum, sed Astypaleia rura,
Carpathijq; maris Rhodiorum & Apollinis urbes,
Lindon, Ialysónq; simul, ueteremq; Camiron.
Illustrant etiam Creten hecatompolin urbes,
Lyctus & hinc Gnosus, Cydon, Gortyna, Lycastus,
Atq; aliæ, quarum uix nomina nota supersunt:
Ida Iouis cunæ, & Dictæi culmina montis,
Hisq; Samonion adiunges, Criuq; metopon.
Issicus inde sinus Cypri complectitur urbes,
Cum Salamine Paphū, grauidamq; Amathunta metallis.
Sed quid nota sequor? multæ sine lege iacentes
Insulæ oceano in magno, medioq; profundo,
Partim homini cultæ, partim deserta ferarum
Pascua, neglectis pelagi clauduntur in oris.
Quædam iam celebres, olim sine nomine terræ

Multarum nec honor priscus, neq; nomen habetur,
Sed libet hoc portu fessas subducere naues.

RVDIMENTORVM COSmographicorum Liber IIII.

POstquam præcipuis cœli terræq; marisq;
Partibus inuecti, uerboq; creata potenti,
Humanæq; manus monumenta stupemus & artem:
Nunc propiora sequi, mundumq; uidere minorem,
Et quicquid propter talem deus ipse creauit,
Ingeniumq; hominis longo quæ repperit usu
Dicere pergemus: superent modò nomina rebus.
Principio terræ dominum, rerumq; potentem,
Præstantem specie, fortunatumq; superni
Numinis aspectu, quamuis damnauerit error
Impius, & diræ subiecit corpora morti:
Non tamen ingenuæ penitus uestigia formæ,
Nec data cesserunt diuinæ semina mentis:
Quæ solus nouit, solus scrutatur ab alto,
Qui regit affectus uarios, animisq; uigorem
Suggerit, & corpus magnis uirtutibus implet.
At nobis breuiter, quæ sensibus undiq; nostris
Occurrunt notæ referentur carmine partes
Corporis & summo quæ sunt à uertice membra.

Sanguis,adeps,cerebrum & pingui cum carne medulla,
Venarumq́; uiæ graciles,arteria,nerui,
Ossáq́;,membranæ,sudoriferiq́; meatus,
Et cum uisceribus distinctæ in corpore fibræ.
Moxq́; decus capitis uultus,geminæq́; lucernæ
Corporis,& custos teneræ palpebra pupillæ.
Occiput atq; aures,cilium,caluaria,nasus,
Maxillæ duplices,& frons sacrata pudori,
Temporáq́; & nares,calamistratiq́; capilli,
Elatumq́; supercilium,promissáq́; barba.
Mandibulamq́; tegens mentum,labiumq́; decorum,
Os hominis,rostrumq́; auium,rictusq́; ferarum.
Hinc guttur subit,atq; imo tonsilla palato,
Et gula dependens à faucibus,inq́; recuruis
Gingiuis dentes,septæ munimina linguæ.
Affinis iugulo ceruix,collumq́; superbum,
Spináq́; uertebris toto firmißima dorso,
Brachia cum scapulis,humerus,manus,ulna,lacertus,
Musculus,axillæq́; cauæ,cubitiq́; sequentes,
Palmáq́; cum digitis,index cum pollice,uerpus,
Sinciput atq; uterus,cutis,& cum uentre papilla,
Et uentris medium,atq; extremi corporis ungues,
Hinc laterum robur costæ,præcordia,mammæ,
Intestinorum series,cordisq́; recessus,

Splen cum felle, iecur, pulmo simul ilia, lumbi,
Et fons morborum stomachus, uesica, renesq;,
Pectora cum pugnis, & edax cum clunibus aluus,
Mentulaq;, & femorum partes cum cruribus: inde
Vulua, nates, inguen, matrix, præputia, testes,
Cum genibus tali, & gemino cum poplite sura,
Plantaq; cum pedibus, robustaq; tibia, coxæ,
Postremiq; simul calces, & quicquid in ipso
Corpore diuersum superest, propriumq; ferarum:
Concha, pilus squammæ cum pennis, uellera, setæ,
Vngula, cumq; toris palearia, pellis & armi,
Cornua cum cristis, mox cauda, proboscis & alæ.
Sed dum præcipuos memoramus corporis artus,
Sensim ad res alias uentum est: pariterq; uidendæ
Quadrupedum species, sæuarumq; ordo ferarum,
Iunctaq; reptilium uarijs insecta figuris,
Squammigerumq; genus pisces, pictæq; uolucres:
Et quicquid natum tellus habet, aër & unda,
Atq; hominis pedibus subiectum, plurima paßim
Sponte sua confert securæ commoda uitæ.
Principioq; duces, aries, & taurus, & hircus,
Mox equus & mulus, uerres, maialis & agnus,
Inde sues, ueruex, cumq; ægris porcus asellis,
Lanigeriq; greges ouium, petulansq; capella,

Bubalus

Bubalus ac barrus, uitulus, bos, uacca, caballus,
Capreoli, leporesq; leues, & odora canum uis,
Armeniæ tigres, iracundiq; leones,
Cumq; lupis ursi, lynces, panthera, camelus,
Simius, ichneumon, erinaceus, hinnulus, histrix,
Rhinoceros, elephas, crocodilus, cercopithecus,
Tragelaphusq;, hippupotamus cum dorcade ceruus,
Sæuus aper, uolucresq; ibices, pardiq; feroces,
Syluestresq; onagri, uulpes, leopardus & urus,
Talpaq; luce carens, crocuta, sciurus, hyæna,
Castores amphibij, lutræ, damæq; fugaces,
Murilegi feles, sorices cum muribus atq;
Mustelis, glires, uiuerra, cuniculus, hœdus:
Ignotæq; aliæ species atq; ora ferarum,
Quæ paßim uarius sine nomine procreat orbis.
Corporis exigua sunt & quæ mole feruntur,
Fucus iners, apiumq; genus, uespæq; nocentes,
Infestumq; crabro pecus, atq; infestius œstrum,
Musca, culex, bruchus, cynomya, teredo, locusta,
Atq; hyemis formica memor, segnisq; cicada,
Blattaq;, papilio, tineæ, & cum cimice bombyx,
Pyraustæ simul & nitidis lampyrides alis,
Curgulio, campe, conuoluulus atq; cerastes,
Hinc eruca, pulex, & amica cruoris hirudo,

Stellio,lumbricus,ſcarabæus,araneus,aſpis.
Scorpius,aſpectuq́; nocens baſiliſcus,echidna,
Cochlea,& infeſtus ſerpens,bupreſtis & hydrus,
Tum domiporta ſubit teſtudo,lacerta,dracones,
Tippula,rana,grauis bufo,ſalamandra,rubeta,
Cantharis ac limax,ſcolopendra,phalangia,gryllus.
Quinetiam liquidis quædam paſcuntur in undis,
Oſtrea cum conchis,cancer cum murice,perca,
Cetus,amansq́; hominis delphinus,phoca,balena,
Verſicolor polypus,cum paſſere ſalpa marino,
Carpio cum ſcombris,& cum torpedine rhombus,
Cumq́; halece ſcarus,murenaq́;,ſepia,ſalmo,
Gobius,aurataéq́;,acipenſer,mena,ſilurus,
Tynnus & anguillæ,canis,& cum mugile congrus,
Hinc lupus ac barbo,mulusq́;,echeneis,hirundo,
Quiq́; ferunt alijs accepta uocabula rebus.
Inde genus uolucrum cœlo quod gaudet aperto,
Anſer,anas,perdix,turdus,gallina,palumbes,
Niſus & accipiter,motacilla,monedula,miluus,
Pſittacus hinc ſequitur,pictisq́; nitentia pennis
Corpora pauonum,phaſianus,turtur,hirundo,
Vocales merulæ,fringillaq́; frigore gaudens,
Regulus,halcyonesq́; & ſturnus,alauda,coturnix,
Attagen atq; apodes,philomelaq́;,paſſer,acanthis,

Pica

Pica loquax, aquilæq; leues, & garrula cornix,
Graculus & picus, cuculus, curruca, columba,
Gryphes hyperborei, phœnix simul ardea, cygnus,
Struthius ac falco, & cum porphyrione, pygargus,
Aëriæq; grues, longoq; ciconia rostro:
Hinc fulica atq; parix, uultur, ficedula, mergus,
Et cristatus epops, ibisq; infesta colubris,
Noctuaq; & meropes, bubo funestus, & otus,
Nycticorax, ululæ, strix, uespertilio, coruus,
Quæq; locis alio uiuunt sub sole remotis,
Et peregrina tenent cognomina. Protinus illis
Quicquid in Alcinoi syluis, & Adonidis hortis
Crescit, hamadryadum saltus, uiridesq; napæas,
Et quas immenso tellus producit in orbe,
Vallibus aut campis, fluuijsq; & montibus altis,
Per uarias species nectemus in ordine plantas.

Primaq; citrus adest, mox cedrus & innuba laurus
Hinc acer & ficus, pinguesq; sequuntur oliuæ,
Pampineæ uites, & amictæ uitibus ulmi,
Persicus atq; pirus, sambucus, amygdalus, ornus,
Sacra Ioui quercus, frondosaq; tegmine fagus,
Castaneæq; simul coryli, patulæq; iuglandes,
Bdellia, lentiscus, fructuq; onerata rubenti
Arbutus, & lentæ uictoris premia palmæ,

Populus & præcox cerasus, nodosáq; cornus,
Et platani steriles, curuatáq; glandibus ilex,
Hinc abies, pinusq; uirens, labrusca, cupressus,
Esculus ac tedæ pingues, ferulæq; minaces,
Molle siler, piceæ, malus, terebinthus: at inde
Taxus & amnicolæ salices, lentæq; genistæ,
Mespilus & morus, larix, oleaster, arundo:
Mox hebenus, lotusq;, & spinis prunus acutis,
Et cum iuniperis cytisi, fatuæq; mariscæ:
Hinc tiliæ molles, & fraxinus utilis hastis,
Horrentesq; rubi, simul & uiburna, chamædrys,
Cum rusco sorbus, cum spino myrtus & alnus,
Perpetuoq; uirens buxus, tenuesq; myricæ:
Milleq; pomorum species, quibus optima tellus
Expromit uarios ima radice sapores,
Cum nucleis resinam, & maturo semina fructu,
Cumq; acinis baccas, glandesq;, uuasq;, nucesq;.
Hinc frutices simul & nitidæ cum floribus herbæ,
Balsama cum casia, thus, myrraq; nardus, amomum,
Acacia & moly, mox dira aconita sequuntur,
Narcissus, uiola, & nimium rosa plena pudoris,
Caucalis, œnanthe, rododaphne & amaracus, iris,
Acorus, hyssopusq;, althæa, lauendula, caltha,
Fœniculumq; anisumq; chelidoniumq; crocumq;,

Rugosum

Rugosum piper, & pallentis grana cumini,
Et cum lactucis caryophyla, zingiber: inde
Ozima chærephylumq́;, immortalesq́; amaranthi,
Et satureia thymi referens thymbræq́; saporem,
Saluia, dictamnus, blittum, colocasia, sandyx,
Peucedanumq́; apiumq́;, melanthia, petroselinum,
Ambrosia, & baccæ semper frondentis acanthi,
Capparis & tristes inulæ, corruda, sinapis,
Artemidisq́; chamæpityosq́; atq; achrados herbæ,
Allia cum cepis, coriandra, papauer, anethum,
Corchorus in lachanis, carex, absinthia, spelta,
Rutaq́; serpillumq́; & suaue rubens hyacinthus,
Silphion, andrachne, raphanus, nasturtia, caules,
Braßica cum rapis, cyperus, spinachia, porrum,
Pisa, fabæ, ciceres, reliquiq́; leguminis ordo,
Ordeaq́; & milium, far, chondrus, auena, siligo,
Infelix lolium, uiciæ, tristisq́; lupinus,
Triticeæ messes, & humi nascentia fraga,
Cum fœnugræco staphylinus, aristolochia:
Hinc eruca salax, scolymus, satyriq́; gemelli,
Marrubium, panicumq́; & hyoscyamus, sagapenum,
Lapsana, uerbascum, plantago, anchusa, simulq́;
Esula cum betis, solanum, strychnus, oryza,
Lilia, mentastrumq́;, euphorbia, centaurea,

Abrotanum, ſeſeli, mox & cynogloſſa ſequuntur,
Aſphodelus, ſmilax, eryngion, enneaphyllon,
Pulegij, nepetæ ſimul & borraginis herba,
Bettonica & ſcandix, muſcus cum rore marino,
Inde meliphyllon, panaces, ſcammonia, ſcilla,
Solſequium, graucolens cunila, ac uerbena, pyrethrum,
Hellenium, lupulus, bugloſſa, filix, adianthum,
Errantes hederæ, lapathus cum baccare, malua,
Menta, leonpodion, lentes, niueumq́; liguſtrum,
Cum rutilis ebuli baccis, melilotus, hibiſcus,
Intybus atq; atriplex, boletus, tubera, fungi,
Aſparagi, pepones, bulbi, gelidusq́; citrullus,
Et tenero cucumis, longoq́; cucurbita collo,
Saxifraga, uriganum, mox glycyrriza, melones,
Granaq́; pæoniæ, uacinia, coſtus, aizon,
Anthemis, & uiſcum quod non ſua ſeminat arbos,
Ptiſana, ſymphytonq́;, cichorea, myriophyllon,
Clematis atq; aloë, ladanum, hyppericonq́; foratum,
Hinc ſiſer, helleborusq́; duplex, & noxia ſucco
Galbana, lonchitis, mox camphora, titthymallusq́;.
Mandragoræq́; ſimul flores & mœſta cicuta,
Spinaq́; cum ruſco, paliurus, lappa, triphyllon,
Carduus ac tribulus, rhamnusq́; urtica, faſelus,
Cum pentaphyllo ſaliunca, dracunculus: inde

Cannabis

Cannabis & spartum, linumq́; , anagyrus & eruum,
Iuncus cum scirpo, simul ulua, papyrus & alga,
Stirps, radix, folium, flores cum cortice, rami,
Spicaq́; cum siliquis, stipulæq́; & culmus, arista.
Sed quis cunctarum uires & nomina uerbis
Explicet, aut poßit totidem discernere formas?
Cum plures herbæ quàm nomina: proinde relictis
Naturæ rebus, magis explorata sequemur.
Atq; magistratus dicemus & officiorum
Nomina, & artificum diuersas ordine sectas,
Archiduces, comites, celsum cum principe regem,
Induperatorem, chiliarchon, & inde tribunum.
Hinc subit inuicti miles cum cæsaris armis,
Satrapa, præfectus, gemino cum consule quæstor,
Mox proconsul, eques, uexilliferumq́; secuti
Cum ducibus præco, legatus, scriba, satelles,
Aedilis, prætor, iudex, equitumq́; magister,
Interrex, censorq́; grauis, sanctusq́; senatus,
Patricioq́; simul cum dictatore decani.
Carnifici iunctus centurio, lictor & augur,
Pontificumq́; grauis fido cum præside cœtus.
Ianitor atq; uigil, cumq́; æedituente sacerdos.
Sunt etiam uariæ famosi nominis artes,
Quas quis uel casu, uel quas ratione secutus:

Hinc professorum uenit longißimus ordo,
Grammaticus, rhetor, dialecticus, inde sophista,
Astrologus, geometra simul, iurisq; peritus,
Philosophus, medicus, post musicus atq; poëta,
Cumq; mathematico socius chirurgus & acri
Physicus ingenio, uates, phonascus, aliptes,
Tibicen, historicus, phrygio, tractator arithmi,
Bibliopola simul sculptor, cocus, archimagirus,
Chalcographus, solers pictor, præsagus aruspex.
Inde propola uenit pariter cum litis amante
Causidico, post hunc fidicen, uespillo, magusq;,
Pannifices, fullo, tubicen, figulusq; sequuntur,
Institor, aurifices, mercator, pharmacopola,
Mox lapicida, faber, cytharœdus, pellio, textor,
Cumq; trapezitis, fusor, gemmarius: inde
Vinitor, herbarum legulus, factorq; papyri,
Athletæ, pugiles, & cum cursore probatus
Schœnobates, tonsor, chartarius & gladiator,
Quiq; simul statuas, unguentaq;, cribraq;, sellas,
Carbonesq; solent & uitra parare, quibusq;
Bractea, marsupium, pariter cementa, sagittæ,
Plaustraq; carpentumq; dedisse uocabula constat.
Funificesq; simul sutor, coriarius: & mox
Oeconomus, lanius, pincernaq; & architriclinus.

Pistor,

Pistor, & hinc molitor, mensarius, & publicanus:
Tum gladiorum opifex, & notior hospite caupo,
Nauta simulq; agilis remex, auriga, uictor,
Agricola atq; olitor, piscator, uillicus, auceps.
Hinc durus messor, tornarius, histrio, sartor,
Mulio & ægonomus, uenator, fossor, agaso,
Pastor & upilio, mox bubsequa, mango, subulcus.
Inde gradus ueniunt, & iuncti sanguine cœtus,
Agnati pariter cognatorumq; propago,
Affinis, coniunx uxor, procus atq; maritus,
Cum socero, sponsusq; gener, socrusq;, nurusq;,
Sobrini, patruusq; grauis, geminiq; parentes
Cum genitrice pater, matertera, consobrini,
Germaniq; simul fratres, grateq; sorores:
Hinc patruelis adest, natiq; simulq; nepotes,
Mox & auus proauusq; & auunculus atq; gemelli,
Fratria cum leuiro, iunctusq; sororius: inde
Vitricus, atq; audax sequitur cum glore nouerca.
Priuignus pariterq; amita atq; amitinus: at ultra
Patronusq; reusq; cliens, testator & hæres,
Et cum legitimo paruus tutore pupillus.
Nunc simul ingenijs clarorum inuenta uirorum
Instrumenta, operum uarius quæ postulat usus:
Et structurarum partes, luxusq; tegentis

Corpus, & escarum percurret nomina carmen.
Quanquam hæc de multis sint pauca uocabula rebus:
Mensa, tripos, flabrum, catinus, scultella, canistrum,
Vrceus ac scyphus, mox amphora, cantarus, urna,
Olla, lebes, cacabus, discus, sartago, patella,
Arca, lagena, cadusq;, & cocta fidelia limo,
Libra, calix, modius, crater, lanx, quadra, salinum,
Pocula cum calathis, guturnia peluis, amußis,
Et cum pistillo, mortaria, follis, ahenum,
Fuscina, marsupium, & firmis carchesion ansis:
Inde ueru, coclear, chytropus, mantile, paropsis,
Cupaq; cum loculis, cyathi, pateræq; capaces:
Mox infundibulum, culter, craticula, funda,
Mappa simulq; abacus, lychnus, cum forfice, cribrum,
Atq; Cytoriaca plenæ cum pyxide cistæ.
Tessera cum talis, agilis pila, deinde fritillus,
Tibia, testudo, cytharæ, tuba, fistula, plectrum,
Dux laterna uiæ speculum, candelabra, sistrum,
Stragula, lodices, lectus, substrataq; mollis
Culcitra, puluinar, cunabula, sponda, scabellum,
Scrinia, ceruical, iunctisq; aulæa, tapetis,
Circinus, ampullæ: mox dentiscalpia, corbes,
Antlia, rastelli, mulctrale, catena, batillum,
Fusus, uerticulumq;, colus, glomus, annulus, orbis;

Filaq;

Filaq́;,pecten,acus,ſimul addita licia telæ,
Hinc dolabra,limæ,cum forcipe,malleus,incus,
Aſcia cum terebro,cuneus cum cote,ſecuris:
Tum runcina,ſcopæ,fabrilia ſcalpra,dolones,
Torcular,& prælum,ac dentatæ lamina ſerræ,
Sarcula,uentilabrum,& triplici cum falce bidentes,
Carpentum,temo,currus,rota,uomis,aratrum,
Arbuteæ crates,& myſtica uannus Iachi,
Stiuaq; cum radijs,buris,ligo,canthus & axis:
Hinc ſaccus,dolium,contextaq́; fiſcina uirga.
Gauſape,mox reſtis,pluteus,lectica,cylindrus,
Tribulaq́;,traheæq́;,& iniquo pondere raſtri,
Sella quoq; & phaleræ,ſtrigiles,furcæq; bicornes,
Calcar cum ſtimulis,& ephippia,frena,capiſtrum,
Retia,muſcipulæq́;,amites,pedicæ,atq; matellæ,
Verriculumq́;,auidisq́; uoratus piſcibus hamus,
Haſtaq; cum clipeo,gladius,uagina,bipennis,
Claua,ſimulq́; arcus,& plena pharetra ſagittis,
Pugio,bombardæ,catapulta,baliſta,flagellum,
Mantica,malluuium,trochus atq; nouacula,parma.
His quoq; diuerſæ ſuccedunt ordine partes,
Aedibus in cunctis quæ pluſúe minuſúe ſtruuntur:
Porticus,aula,domus,pauimentum,limina,poſtes,
Oſtia,ueſtibulum,& bifores cum cardine ualuæ.

Atria, triclinium, puteus, cœnacula, ſcannum,
Cum locuplete penu ſtabulum, uiuaria, cellæ,
Hinc hypocauſta, baſes, cameræ, celſæq; columnæ,
Iunctaq; cum caueis apotheca, cubilia, fornix,
Carcer, & effoſſo deducta cloaca canali:
Inde periſtylium, teſtudo, gynæcion, antes,
Cum fundamento paries, laquearia, portæ,
Ianua, & interior poſtica, feneſtra, lacunar,
Peſſulus atq; ſeræ, clauesq;, repagula, uectes,
Pergula, ſcala, gradus, podium, præſepe, caminus,
Moxq; culina, focus, fornax, fumaria, furnus,
Hortus & impluuium, granaria, balnea, turres,
Area, protectum ſimul & ſubgrundia, culmen,
Scandula cum trabibus, tegulæq; & tignus, & imbrex,
Horrea, cancelli, & ſummi faſtigia tecti.
Sunt etiam nauis partes, & multa ſupellex,
Malus, & antennæ tranſuerſis cornibus, unde
Carbaſa dependent, remi, craßiq; rudentes,
Tranſtrorum ſeries, pariterq; harpago, carina,
Ancora cum roſtro proræ, fixusq; repandis
Puppibus, & certo rectus moderamine clauus.
Indumenta ſimul uario confecta labore,
Pellibus & pannis, de bombyce, uellere, lino:
Purpura, pelliciumq;, chlamys, toga, penula ſindon,
Pallia,

Pallia,diplois,strophium,multicia,peplum,
Hinc tunicis manicæ sunt,& redimicula mitris:
Byssus ad hæc,& cum lato sudaria clauo,
Infulaq́;,& regale decus diadema sequuntur,
Bullaq́; & interulæ,stola,flammea,uitta,lacerua,
Cingulus & caligæ,braccæ,prætexta,tiaræ,
Baltheus ac thorax,galeæ. mox fibula,cestus,
Fascia,ciliciumq́; & prodigiosa cuculla,
Fimbria,reticulum,chirotheca,monilia,pallæ,
Sandalium,torques,tremulæq́; in uertice cristæ,
Supparus atq; sagum,loricaq́;,limbus,abolla,
Centones,trabeæ,cum cyclade,læna,calyptra,
Palludamentum,femoralia,bardocucullus,
Calceus,atq; ocreæ,conus,pileusq́;,galerus,
Cum soleis,crepidæ,socci,celsiq́; coturni.
Sunt etiam omnigenum delectamenta ciborum,
Siue ea dura fames reperit,siue ipsa uoluptas:
Panis & intritum,simul & bellaria,pultes,
Assaq́; cum frixa atq; elixa carne,medulla,
Condimenta salis,mox & prædulcia mella,
Saccaron,offa,garum,tucceta,tomacla,polenta
Cum pulpamento,scriblita,botellus,& ouum,
Artocreæq́;,fauusq́; recens,obsonia,manna,
Pappaq́;,farcimen,petaso,placenta,butyrum,

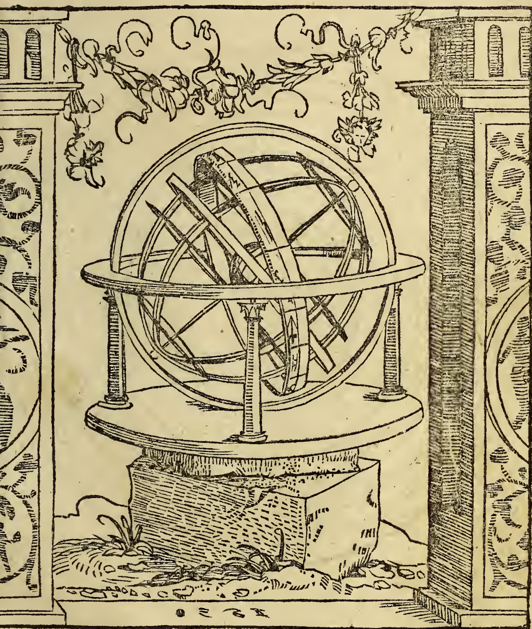
Durati sale terga suis, cum sumine, perna,
Caseus, ißicium, succidia, deinde minutal,
Castaneæq;, nucesq;, & suaue rubentia mala.
Hisq; epulis grati miscentur sæpe liquores,
Hydromel, & mulsum, cereuisia, nectar, acetum,
Potus aquæ, zythum, cum succo pinguis oliui,
Cumq; mero, uinum dilutum, ac defruta, mustum,
Hinc muriæ latices, & optimi copia lactis,
Vile serum, uappæq; stupor, siceræq; sapores.
Verum hæc humanæ diuis concessa saluti,
Morborum ingenti contra pensantur aceruo:
Quos tandem pariunt utciati in corpore primum
Quattuor humores, cholera & cum sanguine phlegma,
Atq; melancholia: & rerum peruersus abusus:
Nanq; aër, cibus & potus, motusq; quiesq;,
Somnus & excubiæ, replendiq; insuper ordo,
Affectusq; animi, multum dominantur utranq;
In partem, & prauo generant moderamine morbos:
Qui partem chronici, partim dicuntur acuti.
Hinc tußis, spasmus, tetanus, dyspnœa, catarrus,
Vuula, singultusq;, & cum raucedine rheuma,
Strumaq; cum gibbo, sycosis, uerruca, cicatrix,
Vomica, lichenes, uarix, glaucoma, parotis,
Et cum furfuribus, cumq; intertrigine scyrrus,

Lentigo ac scabies, & cum porrigine, psora,
Phthiriasisq́; scatens, furunculus, inq́; petigo,
Et quæ uicini corpus contagia lædunt,
Mydriasisq́; simul madarosis, opisthotonosq́;,
Polypus, & graueolens ozæna, grauisq́; coryza:
Hinc & alopeciam sequitur cephalæa, ueternus,
Leucoma, ægilops, ophthalmia, branchus & aphtha,
Trichiasis, uitiligo, simulq́; scotoma, synanche,
Et tactu mentagra nocens, epinyctis & alphos,
Phthisis, erysipelas, anorexia, syncope & asthma:
Moxq́; paronychiæ morbo subit algos odonton,
Hemicræna grauis, manuum nodosa chiragra,
Lepra, elephantiasis, cancer, gangræna, parulis,
Hernia, prurigo, rhagades, tumidæq́; mariscæ:
Inde gonorrœæ labes, stranguria, & horror,
Ischias, arthritis, phagedæna, podagra, marasmus:
Tum dysenteriæ fluxus, & tormina uentris,
Cumq́; diarrœa, lienteria, atq́; tenasmus,
Icterus, ascites, simul hæmorrois, & hydrops,
Bulimus, & languens dyspepsia, calculus, ichor,
Colica, lithiasis, dysuria, mox diabetes,
Cumq́; priapismo, bubon obscœnus: at inde
Cœliacus morbus, pleuritis, & enterocele,
Cardiacusq́; dolor, tonsilla, nephritis & anthrax,

Incubus, hydrophobus, raptæq; epilepsia mentis,
Quem morbum herculeũ dicunt, sacrumq; caducumq;
Infaustumq; inter suffragia commitialem:
Nec paralysis abest, pariterq; epidemica pestis,
Ecstasis, & maniæ furor, atq; insana phrenitis,
Ileos, abscessusq; graues, apoplexia morbus
Sonticus: hinc herpes, & condyloma sequuntur,
Exanthema, simulq; oscedo, cachexia, phlegmon,
Pulmonis splenisq; labor, cephalalgia: febres,
Hectica cum putrida, tritæa, & ephemera, causon,
Quartana, atq; aliæ, quarum discrimina nouit,
Qui solus mundi cunctas speculatur abyssos.
At nos chiliadas rerum numerare parati,
Vocibus in medio priuamur: nec tamen ista
Nomina cum proprijs pigeat perdiscere rebus.
Cætera quæ restant, nec sunt numerata sub istis
Versibus, explebunt doctorum scripta uirorum.
Nos quoq; difficili functi mea musa labore,
Cum perculsa graui premerentur pectora fluctu,
Arma inter media, & rabiosam dæmonis iram:
Carmina nunc alios potius cantare sinamus.

FINIS.

CIRCVLI SPHAERAE
CVM V. ZONIS.

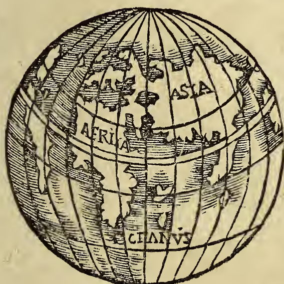
ORDO PLANETARVM
CVM ASPECTIBVS.

REGIONES ET NOMINA VENTORVM.

SEPTENTRIO.

Θρασκίασ Circius	Απαρκτίας Septẽtrionarius Nord.	Βορέας Aquilo

Αργέσης Caurus		Καικίας Hellespõtius
Ζέφυρος Fauonius Vuest.		Απηλιώτης Subsolanus Ost.
Λίψ Africus		Εὖρος Vulturnus

ORIENS.

Λιβόνοτος	Νότος Auster Sud.	Εὐρόνοτος

MERIDIES.

VNIVERSALIS

Ordo Climatum

SEPT

1 2 3 4 5 6 7 8

Parias

OCCIDENS

Tropicus

EVROPA

Mauritania

Siria

Pe

AFRICA

Getulia

Arabia

America

Aethiopia

Aegypt

Nili

5

6

Tropicus

Mons lunae

300 330 360 30 60 90

MER

TIGVRI HE

Gradus

COSMOGRAPHIA
Gradus Latitudinis
RIO
90
80
70
60
50
40
30
20
10
Scythia
SERICA
ASIA
INDIA
Cancri
Aria
India
inoctialis
OCEANVS
Capricorni
ES
150
180
210
240
.M.D.XLVI.

Caſſiterides
OCEANVS
Trilexcium pr.
Nerium pro
GALLICIA
Compoſtella
Minius fl.
Burgos
CASTILIA
PORTVGALLIA
Dorias fl.
Salmantica
LVSITANIA
Vlyſippo
Toletum
Tagus fl.
Emerita
HISPA
Pax iulia
Anas fl.
Sacrum prom.
Corduba
Hiſpalis
Bætis fl.
BAETICA
GRANATA
Gades
Carteia
Malaca
Fretum
Herculeum
Abyla prom.

CANTABRICVS
Burdegala
GALLIAE PARS
NAVARRA
Tolosa
Pompeiopolis
Iberus fl.
Pyrenei montes
TARRACONENSIS
Gerunda
Cæsaraugusta
Barchinon
Tarraco
Dortosa
Saguntum
NIA
Maior
Minor
Valentia
BALEARICVM
Ebusus
Scombraria pro.
noua
Ophiusa
IBERICVM

ANGLIAE PARS
Rotomagus
Sequana fl.
NORMANDIA
FRANCI
Gobeum prom.
BRITANNIA
CELTICA
Lutecia
Andes
Genebum
Ligeris
Turonia
BVRBONIA
Auaricum
AVERNIA
Burdegala
Garumna fl.
AQVITANIA
Tolosa
GASCONIA
NARBONEN
Pyrenei mõt.
Narbona
HISPANIAE PARS

HOLANDIA
Antuerpia
Gandauum
BRABANTIA
FLANDRIA
Louanium
Rhenus fl.
Amasus flu.
FRISIA
VESTFALIA
Visurgis fl.
Colonia
HESSIA
Treueris
Francfurtum
FRANCONIA
BELGICA
LOTARINGIA
Maguntia
CAMPANIA
Tullium
Herbipolis
Argentina
GER MANIAE PARS
Basilea
BVRGVNDIA
Vlma
Visontium
Tigurum
ALLIA
Constantia
HELVETIA
RHETIA
Geneua
SABAVDIA
Lugdunum
Verona
DELPHINATVS
Auinion
Mediolanum
Padus fl.
LVMBARDIA
PROVINCIA
Genua
Massilia
MARE
LIGVSTICVM

b

OCEANVS
GERMANICVS
HOLANDIA
Traiectū
Embde
Bremis
VESTFALIA
FRISIA
Antuerpia
BRABANTIA
Amasus fl.
Visurgis
Casſilia
Gelria
Colonia
HESSIA
Aquiſgranum
Francfurtum
TVRINGIA
Moſa fl.
Moſella fl.
Treueris
Spira
LOTARINGIA
Herbipolis
FRANCONIA
Tullium
Argentina
Tubinga
Vlma
Baſilea
Rhenus fl.
Auguſta
SVEVIA
Lycus fl.
Berna
HELVETIA
SABAVDIA
Tridentum
Brixia
LVMBARDIA
Cremona
Padua
Mediolanum

DANIA
SELANDIA
Lubec
SAXONIA
Sueuus fl.
Stetinum
POMERIA
Posnania
Istula fl.
Albis fl.
Berlinum
Brandeburgũ
MARCHIA
Francfurtum
POLONIAE PARS
Viteberga
SILESIA
Cracouia
Lipsia
MISNIA
Bresla
Odera fl.
NIA.
Olomuncia
Praga
Ratispona
BOEMIA
MORAVIA
Posonium
Pataula
Vienna
Danubius fl
Linza
AVSTRIA
BAVARIA
Strigonium
Salisburga
Gretta
ATHESIS
CARINTHIA
STIRIA
Drauus fl.
Villacum
HISTRIA
Beta
Tergeste
Sauus fl.
CROATIA
Venetiæ
Scardona

Dantiscum
PRVSSIA
Mariebụrgum
Mõs reg.
SAMOCITI
SARMA
Posnania
Toronia
MASSOVIA
Vilnæ
Gnesna
Piocia
MAIOR PO
LONIA
Varsouia
Lublinum
Petricouia
Sandomiria
Istula fl.
Cracouia
Premislia
RVSSIA
MINOR POLONIA
Leopolis
Caminecia
Cassouia
VNGARIAE PARS
Soffa
MOL DAVIA

Riga
LIVONIA
Marieburgum
TARTARIA
AGATHYRSI
Tanais fl.
PLESCOVIA
LITHVANIA
MOSCOVIA
Smolentzko
HAMAXOBII
SCYTHIA
Kiouia
BASTERNAE
Borysthenes fl
MAEOTIS
ODOLIA
CREMANIA
TAVRICA CHER
SONESVS
Caffa
Nefter fl.
PONTVS EVXINVS
GETAE

Leopolis
Bartfa
Ri. dom.
Cassouia
Carpatus m.
Cremnicia
Bistric
Posonium
Agria
TRANSYL
Vacia
Debricia
VNGARIA
Strigonium
Buda
Varadi
Colocia
Ticia fl.
Alba regalis
Segedinum
Quinque ecclesiæ
DACI
Drauus fl.
Peta
SERVIA
Bellogradum
RASCIA
Sauus fl
BOSNA
Orbelus m.
Scardona
Scardus mons
BISALTI
DALMATIA
MARE
Ragusium
MYG
MACE
DONIA
Haliacmon fl.
Dyrrachium
PAEONI
ADRIATICVM

Cammecia
PODOLIA
Boristhenes fl.
Nester fl.
Pruth fl.
Sossauia
MOLDAVIA
Fellinum
NIA
Corona
Kilia
Brayle
Tergouistia
PONTVS
Aluras fl.
VALACHIA
BVLGARIA
Rusi
Varna
Danubius fl
Nicopolis
Bizantium
Sophia
Adrianopolis
Athira fl.
CIA
Selimbria
PROPONTIS
Hæmus mons
Nessus fl.
Hebrus fl.
Aenos
Abdera
Callip
olis
Aby
dus
Philippi
Strymon fl.
Samothrace
nphipolis
NIA
Tenedus
Apollonia
Lemnus
Athos
Axius fl.
MARE AEGAEVM
Stratonica

Dyrrachium
Haliacmon fl.
Berrœ
EMATHI
MACE
ADRIAS
Apollonia
ALBANIA
Aulon
Elyma
Acroceraunia
Hypata
Pindus
DORIS
EPIRVS
Buthrotum
Acheron fl.
ACARNANIA
Ambracia
AETHOL
Calydon
Naupact
Corcyra
Echinades
Cephalenia
ACHA
Ithaca
Patræ
Zacynthus
Elis
Pisæ
Alpheus fl.
Strophades
Pylus
Trœzen
Methone
Corone
MARE IONIVM
Acritas prom.
Theganusa

Thessalonica
Axius fl.
Pella
Thermaicus sinus
arcthos
Sciathos
Scopelos
MAGNESIA
ONIA
Iolcos
MARE AEGAEVM
Peneus fl
Larissa
THESSALIA
Pelasgicus sinus
Scyro
Sperchius fl.
ACHAIA
Opus
Thebæ
Ceneum p
EVBOEA
Ismenus fl.
Delphi
PHOCIS
BOEOTIA
Anticyra
Aulis
Chalcis
Megara
Ilissus
Athenæ
Eleusis
Caphareus
Marathon
Sunium pro
Aegina
Corinthus
Asopus
Salamis
Andros
Epidaurus
Argos
ARCADIA
Mycenæ
Inachus fl.
Mantinea
Lerna
LACONICA
Eurotas
Sparta
PELOPON
Malea pro.
MARE CRETICVM
Githium
Cythera
CRETAE PARS

Alpes
HISTRIA
Tergeste
Pola
Brixia
Aquileia
VENETI
Tridentū
Venetiæ
Verona
Patauiū
MARE
Mediola
num
Cremona
Mantua
INSVBRES
Ticinum
Rauenna
Ariminum
Ferraria
Bononia
VMBRI
Padus
Parma
Placentia
Mutina
Apenninus m
Dertona
LIGVRES
Florentia
Perusia
Spoletu
TVSCI
Genua
Pisa
Sena
LATINI
Tibris fl.
Roma
LIGVSTICVM
Aleria
CORSICA
SARDOVM
SARDINIA

cardona
ILLYRIA
Ragusium
ALBANIA
Dyrrachium
ADRIATICVM
Valona
Garganus mons
Hidruntum
PICENI
IA
Sulmo
Sipuntum
Brũdusiũ
CALABRI
APVLI
Nursia
Aquila
PELIGNI
Venusia
Tarentum
Iapygiũ
SABINI
SAMNI
TES
Aquinum
Vulturnus
IRPINI
Metapon
tum
Capua
Neapolis
Salernum
Pæstum
Croton
Lacinium
ieta
CAM
PA
NI
Petilia
LVCANI
BRVTII
Strongyle
Rhegium
Leucopetra
Lipara
Vulcania
Messana
TYRRHENVM
SICVLVM
SICILIA
Vstica
Panormus
Siracusæ

CYPRVS
Seleucia
Laodicæa
CASIOT
Tripolis
Berytus
PHOENIC
Sidon
NEPHTALIM
MARE SYRIACVM
Tyrus
ASER
Cæfarea Philippi
Ptolemais
ZABVLON
Carmelus
Cæfaria Straton
GALILAEA
ISACHAR
Capernaum
MANASSE
Genafar
DECAPOLIS
EPHRAIM
Ioppe
Tiberias
Lydda
Samaria
BENIAMIN
Hierufalem
Iericho
RVBEN
Accaron
DAN
IVDAEA
Azotus
Iordanis
Asphaltites
Efbon
Afcalon
IVDA
Hebron
Gaza
IDVMAEA
MOABIT
Siceleg
Berfeba
Sina
SIMEON
Sirbonis p.
Petra
ARABIA PETREA

Hierapolis
Antiochia
Europus
Nisibis
SYRIA
Carræ
Apamea
Euphrates fl.
MESOPOTAMIA
Libanus mons
Palmyra
Resapha
Ninus
Damascus
Ctesiphon
COELESYRIA
MANASSE
TRACHONITIS
Chrisoroas fl.
Babylon
Aurana
Gadara
Scythopolis
AMMONITAE
Orchoa
CHALDAEA
ARABIA DESERTA
SIN. PER
SICVS

BOSPHORVS
Carambis
Amastris
Heracles
PAPHLAC
Bizantium
Chalcedon
Nicomedia
Parthenius fl.
PROPONTIS
BITHYNIA
Iulio polis
Ascanius fl.
HELLESPON
Nicea
Sangarius fl.
GALATIA
Cyzicus
Rindacus fl.
Prusa
MYSIA
Abydus
Troia
PHRYGIA
Assum
ASIA
Pergamus
Lesbos
Caicus fl.
Thyatira
MEONIA
Pactolus fl.
Philadelphia
Chius
Smyrna
LYDIA
Cayster fl.
Sardis
Trallis
Colophon
Icaria
IONIA
Meander fl.
Ephesus
Miletus
LYCIA
PAMPHILIA
Paros
Coa
Perga
Xanthus fl.
AEGEVM
Halicarnassus
Cnidus
CARIA
Patara
Attalia
Astypalæa
Rhodus
Chelidoniæ
Carpathus

PONTVS EVXINVS
Sinope
ONIA
Amiſſus
Themiſcyra
Cerafus
Trapezus
Thermodon
LEVCOSYRI
Amaſia
Ancyra
Sebaſtopolis
CAPPADOCIA
Iris fl.
Didymus
MINOR
Euphrates fl.
ISIDIA
Melitena
Antiochia
LYCAONIA
Liſtra
Iconium
Derba
ARMENIA MINOR
Cydnus fl.
Taurus mons
Eurimedon fl.
CILICIA
Tharſus
Samoſata
Corycus
Soloe
Iſſus
Amanus m.
SINVS ISSICVS
Hierapolis
Seleucia
CYPRVS

HIPPOPHAGI
Hyperborei m
TARTARIA
IAXAMATAE
SARMA TIA
SINDONES
GALACTOPHAGI
Caucasus m.
CORAXI
CIMERII
Dioscurias
ALBANIA
COLCHIS
PONTVS
IBERIA
Cyrus fl.
MARE CASPIVM
Trapezus
ARMENIA
MEDIA
MARGIANA
HIRCANIA
ASIA MIN.
Samosata
Edessa
Nisibis
ASSIRIA
MESOPO TAMIA
Arsatia
SYRIA
PARTHIA
Babilon
CHALDAEA
Persepolis
IVDAEA
Susa
PERSIA
CARMANIA
SINVS PERSICVS
CHELONO PHAGI
Mecha
ARABIA FELIX
Saba
OCEANVS INDICVS

ANTROPOPHAGI
SCYTHIA
Imaus mons
SERICA
Iaxartes fl.
ASIA
BACTRIANA
SACHA REGIO
SOGDIANA
ARIA
PAROPA NISVS
Buce phala
GYMNOSO PHISTAE
Emodii montes
Ganges fluuius
ARACHOSIA
CASPIRIA
Palimbotra
GIANA
Indus fluuius
GEDROSIA
INDIA
BRACMANES
TAPROBANA

d

Calpe
Fretum
Herculeum
MARE
Cercinna
Tingi
Cartenna
Malua
Icosium
Ampsaga fl.
Colops
Vtica
Carthago
MAVRITANIA
NVMIDIA
Cirta
Bragada
AFRICA
Atlas maior
GETVLIA
NIGRITAE
Niger fl.
LYBIA INTERIOR
HESPERI AETIOPES
Circulus Aequinoctialis
ICHTHYOPHAGI
AGIZIMBA
OCEANVS

MEDITERRANEVM
LYBICVM
Paraetonium
PHARIVM
IVDAEA
Syrtis
Cyrene
Alexandria
Mareotis
Pelusium
Sirbonis
Tanis
Cinyps fl.
Phileni
MARMARICA
Memphis
Babylō
Cynopolis
AmmonOassis
Heliopo lis
ARABIA
AEGYP TVS
MARE RVBRVM
Saba
Hermopolis
Tentyra
Diospolis
Syene
GARAMANTES
Elephantina
TROGLODYTAE
MEROE
AFRICA
AETHIOPIA
Nilus fl.
ELEPHANTOPHAGI
BLEMIAE
ANTROPOPHAGI
Montes Lunae

BRVTII
Strongyle
Rhegium
Messana
Vulcania
Aethna
Leontium
Catana
Vstica
Megara
SICILIA
Panormus
Hybla
Siracusæ
Pachynum
Drepanum
Agrigentum
Melite
MARE MEDITERRANEVM